

Popularno-naukowe streszczenie

Od czasów średniowiecza, historycy krajów europejskich, położonych na północ od rzymskiego limesu starali się wykazać, że ich ojczyzna od dawnych czasów pozostawała częścią cywilizacji, a jej dzieje łączą się zarówno z dziejami biblijnymi, jak i starożytnej Grecji i Rzymu. Powstawała w ten sposób legendarna i bajeczna wersja najdawniejszych dziejów narodowych. Ten sposób ujęcia historii ojczyzny został następnie zaadaptowany w piśmarstwie nowożytnym, czego przykładem jest polski sarmatyzm. Mitologie związane z początkami narodu występowały w dziejopisarstwie wielu krajów, w tym skandynawskich. Celem niniejszego projektu badawczego jest próba zrekonstruowania dziejów bajecznych w nowożytnej (XVI-XVII wiek) historiografii skandynawskiej. Istotne będzie także pytanie o genezę i funkcję tej mitologii, zwłaszcza że kojarzenie mitów etnogenezy wyłącznie z programem polityczno-nacjonalistycznej obrony ojczyzny i poszukiwaniem legitymizacji dla jej pozycji i aspiracji wydaje się niewystarczające. Uwzględnić należałoby pewne wątki społeczno-kulturowe, w tym zadać pytanie o recepcję tych idei, ale też podjąć próbę usytuowania tej historiografii w kontekście stanu ówczesnej nauki.

Przedmiotem studiów mają być dzieła historyków duńskich, islandzkich, norweskich, szwedzkich i fińskich, zwłaszcza prace będące syntezami dziejów narodowych oraz rozprawami genealogicznymi dotyczącymi rodzimej dynastii. Poprzez konfrontację treści historycznych z ikonografią oraz literaturą piękną epoki można dążyć do odpowiedzi na pytanie o recepcję i rozprzestrzenianie się mitycznej przeszłości i dziejów bajecznych.

Istotnym celem, a zarazem częścią podjętej analizy ma być próba porównania wizji mitycznej i legendarnej przeszłości z sarmatyzmem. Zwłaszcza w odniesieniu do jej genezy i funkcji. Zestawienie dorobku historiografii skandynawskiej z polską może ukazać sarmatyzm z innej strony i pozwolić na wskazanie, które jego elementy miały charakter uniwersalny, a które wynikały ze swoistości polskiej kultury.